

A világító és fényjelző berendezések átalakításáról 1. rész

A gépjárművek, motorkerékpárok, segédmotoros kerékpárok, és más egyéb a közúti közlekedésben hivatalosan résztvevő járműfajták világító és fényjelző berendezéseit érintő kötelező előírásokat a vonatkozó ENSZ-EGB, az ezekkel összeegyeztethető EK irányelvek, valamint a mindezekből eredő nemzeti előírások tartalmazzák.

Az előírások egyrészt külön a lámpákra vonatkozóan határozzák meg a követelményeket. Másrészt, pedig vannak előírások, melyek a jóváhagyási jellel rendelkező lámpák, járművön történő beépítésére vonatkozó követelményeket rögzítik.

Nem szabad megfeledkezni a lámpákban használatos különböző izzókra vonatkozó előírásokról sem, hiszen szabálytalan, nem megfelelő izzóval nem tud az előírásoknak megfelelően világítani a lámpa. Még akkor sem, ha a lámpa jóváhagyott és a beépítési követelményeknek is megfelel.

A vonatkozó előírásoknak teljes mértékben megfelelő járművek esetében igen sok követelményt kell figyelembe venni a tervezés időszakában. Ezt követi majd a gyártás, mely során a gyártók kötelesek olyan berendezéseket, izzókat, illetve mindezekkel szerelt járműveket készíteni melyek azonosak a jóváhagyás során vizsgált, ellenőrzött alkatrészekkel, jármű tulajdonságokkal.

A járműveket a használat során is a vonatkozó üzemeltetési műszaki előírásoknak megfelelő állapotban kell tartani. Ennek ellenőrzése az erre feljogosított hatóságok, személyek feladata, akik a vonatkozó jogszabályok alapján ellenőrzik, hogy az adott jármű megfelel-e az előírásoknak.

Nyilván való okok miatt (természetes elhasználódás, külső behatás, esetleg szándékos változtatás) előfordul, hogy a tervezett, megvalósított állapot megváltozik. Hogy ez a változás még megengedhető-e, vagy szabálytalan, annak eldöntése a vizsgabiztos feladata.

Kiemelten kell foglalkozni azokkal az esetekkel, amikor a változás, pontosabban változtatás tudatos cselekvés eredménye.

Sokan vannak, akik a változtatásokat, úgy követik el, hogy nem is tudnak annak szabálytalanságáról. Vannak azonban olyan

esetek is, amikor a változtatásokat tudatosan, az előírások szándékos megszegésével hajítják végre.

A közúti járművek műszaki állapotának vizsgálatokor – legyen az műszaki vizsga, vagy közúti ellenőrzés – ezeket a hibákat meg kell állapítani, és a megszüntetésük érdekében a szükséges intézkedéseket meg kell tenni.

Miért veszélyesek a szabálytalan átalakítások?

Gondoljunk a régi, közhelyszerű, elkoptatott, ám mégis igaz mondásra: „látni és látszani”. Az átalakított útmegvilágító berendezések lehet, hogy nem világítanak kellően, ezért a vezető nem lát megfelelően, illetve a járművet is kevésbé lehet észlelni.

Ha a változtatás eredményeként növekszik a kibocsátott fényerő, vagy szabálytalan a fény irányítottsága, akkor a vezető jól láthat, de elvakítja a szembe jövőket.

A jelzőberendezések sok mindent közölnek a többi jármű vezetőjével. A szabályos jelzésekből megállapítható a jármű mozgásállapota (áll, fékez, kanyarodik, távolodik), mérete. Következten lehet a jármű fajtájára, rendeltetésére (pl. munkát végez a közúton), megkülönböztetett helyzetére stb.

Az egyedi átalakítások után a lámpa a módosított szín, darabszám, elhelyezés, elektromos kapcsolhatóság stb. miatt mások számára nem, vagy csak nehezen érthető jelzést ad. Ez igen veszélyes, mert az érzékelhetetlen jelzések alapján egyes járművezetők nem megfelelően cselekszenek, és ezzel jelentősen megnövekszik a balesetek lehetősége.

Szabályos átalakítások

Egyszerű és szabályos lehetőség mindazon lámpák utólagos felszerelése melyet

a már említett előírások lehetővé tesznek. Különböző gyártmányú, kialakítású, sok igen mutatós, jóváhagyott berendezés vásárolható e célra.

Jóváhagyási jellel rendelkező, működés közben színhelyes lámpacsoport

Másik lehetőség az eredeti lámpák helyére beszerelhető, de azoktól külső színeiben, vagy/és belső elrendezésében jelentősen eltérő berendezések megvásárlása, átszerelése. Az ilyen átalakítást észlelve különös figyelmet kell fordítani a részletes tartalmú, szabályos jóváhagyási jel meglétére, csak az eredetivel azonos funkciók alkalmazásá-

ra, a szakszerű beszerelésre, a szemrevételezéssel ellenőrizhető szabályos működésre, kibocsátott fényerőre, színazonosságra. Ha a hátsó lámpacsoport a sajátos külső szín, színkombináció miatt nem tartalmaz beépített piros színű fényvisszaverőt, akkor külön felszerelt, jóváhagyott fényvisszaverő alkalmazását kell megkövetelni.

Alkalmazhatók a jelenleg kapható, jóváhagyott és gyári színezésű, kékes-fehér színnel világító, halványkék megjelenésű fényszóró izzók, továbbá a szintén hasonló W5W, vagy H6W jelű első helyzetjelző izzók. Szintén alkalmazhatók az említett követelményeknek megfelelő kadmium sárga fényszóró izzók, továbbá a PY21W jelzésű borostyánsárga, valamint a PR21W, vagy PR21/5W piros színnel világító, de egy sajátos kékes, vagy bronzos színezésű külső bevonattal rendelkező, „diadém” elnevezéssel is emlegetett irányjelző, féklámpa/helyzetjelző izzók.

Normál és „diadém” PY21W jelű borostyánsárga izzók

A teljesség igénye nélkül ennyit a szabályosnak mondható „átalakításokról”, ugyanis e téren is történhet változás, mivel bármikor módosulhatnak az előírások. Ameddig az alakítások az előírások megsértése nélkül történnek, addig nem kifogásolható ez a tevékenység.

Világító és fényjelző berendezések szabálytalan átalakításának jellemző esetei

Színváltatások melyek eredménye egy-egy berendezés szabálytalan színkibocsátása.

Az átvilágított felület színezése többnyire kívülről, e célra szolgáló festékekkel, fóliázással, színező elötétekkel, a jármű saját színű festékpermetezésével, egyéb színező célra alkalmazott bevonattal.

A beszerelt izzók színezése e célra szolgáló festékekkel, vagy színező szilikon kupakok felhelyezésével.

Gyári színezés, de szabálytalan színű izzók beszerelése.

Az érintett berendezések: első helyzetjelzőlámpa, hátrameneti lámpa, rendszám megvilágító lámpa, oldalsó irányjelző lámpa, ritkábban ködfényszóró, elvéve tompított, illetve távolsági fényszóró.

Az átvilágított felület területének csökkentése, takarása.

Egyes fényszórókon, első lámpacsoportokon, hátsó lámpákon, lámpacsoportokon, különböző jellegű és mértékű takarások (maszkok), keretek, rácszatok, díszítő csíkozások alkalmazása.

Ide sorolhatók a jármű elején, hátulján lévő olyan kialakítású gallyvédő rácszatok, melyek a legkisebb fényszórási szög tartományon belül takarást okoznak. Sajnálatos módon igen sok ilyen esetet lehet látni a közutakon.

Továbbá itt említhetők a különböző hirdetésekkel leragasztott középső féklámpák, vagy a vonófejjel takart hátsó helyzetjelző ködlámpák.

Az eredeti rendeltetéstől eltérő alkalmazás

Távolsági, illetve ködfényszórók felszerelése hátrameneti lámpaként.

Távolsági fényszórók alkalmazása munkahelyi megvilágító lámpák helyett.

Oldalsó irányjelző lámpák első helyzetjelzőként történő alkalmazása.

Oldalsó fényvisszaverők elhelyezése a jármű homlokfelületén.

Hátsó helyzetjelző ködlámpa felszerelése középső féklámpaként.

Hátsó helyzetjelző ködlámpa elektromos bekötése féklámpaként.

Ide sorolhatók a felszerelhető, de nem az előírt helyzetbe, illetve nem a meghatározott oldalra felszerelt lámpák.

A jogszabályi előírástól eltérő darabszám alkalmazása.

A megengedettnél több távolsági fényszóró felszerelése.

Különböző jelzőlámpák, hátsó lámpacsoportok, fényvisszaverők alkalmazása az előírt, illetve megengedett darabszám felett.

Nem a berendezésre előírt izzók alkalmazása

Minden olyan eset szabálytalan, amikor nem az adott berendezésre előírt feszültségű, teljesítményű, típusjelzésű, továbbá fejtípus jelölésű izzót használnak. Azaz eltérő az izzó színe, a búra alakja, a fej kialakítása. Jellemző a nagyobb teljesítményű izzók, illetve az eltérő üzemi izzók használata pl. hagyományos helyett halogén, halogén helyett xenon. Továbbá a kis üvegfejű izzók helyett LED-ek, vagy egyéb jelzőlámpa izzók helyett LED csoportos izzók használata. Ide sorolható a jóváhagyási jellel nem rendelkező izzók, illetve a nem előírt jelzésekkel rendelkező izzók beszerelése, pl. a hangjelzést adó hátrameneti lámpaizzók.

Sajátos rendeltetésű lámpák, fényforrások melyek felszerelése szabálytalan

Fényszóróba szerelt villanó csövek, külső tükkörré ragasztható LED-es irányjelző lámpa, felragasztható LED-es „helyzetjelző lámpák”, féktárcsa megvilágítás, világító szelepsapkák, világító kipufogó csövégek, beltéri színes neoncsövek, fenéklemezre rögzített neoncsövek, a küszöb vonalában lévő neoncsövek, rendszámot keretező neoncsövek, világító ablakmosó fúvókák, belső térben lévő világító dekorációk, kívül és belül elhelyezett pontszerű szűrő fények stb.

Egyéb jellegű szabálytalan alkalmazások

Jóváhagyott egységekből egy idomba összeszerelt egyedi, vagy kis sorozatú lámpacsoport, mely csoportként nem rendelkezik jóváhagyással.

Szintén egyedileg, vagy kis sorozatban gyártott lámpák, azok csoportjai, melyek sem egyenként, sem csoportként nem rendelkeznek jóváhagyással.

Jóváhagyott berendezésekbe történő, egyéb rendeltetésű funkció beszerelése (pl.: az első irányjelző lámpában kialakított szabálytalan első helyzetjelző lámpa. Ide sorolható a jóváhagyási jellel nem rendelkező lámpák felszerelése.

A gépjárművek világító és fényjelző berendezései alkalmasságának megítélésakor általánosságban, mint alap előírást az MR. 37. § (1) bekezdését kell alkalmazni, miszerint:

„A járművön csak olyan fajta, olyan színű, oly módon elhelyezett és annyi világító-, illetőleg fényjelző berendezést szabad alkalmazni, amilyent és amennyit a rendelet előír vagy megenged. Ez a rendelkezés nem vonatkozik az olyan világítóberendezésekre, amelyeknek a fénye a jármű üzemszerű használata során kívülről sem közvetlenül, sem közvetve nem látható (pl. csomagtermegvilágító lámpa, szerelőlámpa), továbbá azokra a világító-, illetőleg fényjelző berendezésekre, amelyeket a világító-és fényjelző berendezések elhelyezése tekintetében jóváhagyási jellel ellátott járműveken gyárilag helyeztek el.”

Tekintve, hogy az átalakítás utólagos és nem gyári, ezért ilyen esetekben a fent idézett jogszabály első mondata határozza meg a minősítés alapelvét.

Az átalakítás minősítésekor figyelemmel kell lenni a közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló 5/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet alábbi előírásaira is:

„16. § (6)... Nem engedélyezhető a jármű olyan átalakítása, amely az MR. Függelékének Mellékleteiben meghatározott valamely közlekedésbiztonsági vagy környezetvédelmi követelmény tekintetében a jármű gyárilag kialakított jellemzőinek romlását eredményezi.”

Valamint az MR. előírására is: „3. § (5) A forgalomban levő jármű kialakítása, felszereltsége és tulajdonságai csak abban az esetben változtathatók meg, ha a változás a jármű közlekedésbiztonsági és környezetvédelmi jellemzőit nem rontja le. A változással érintett közlekedésbiztonsági tulajdonságok tekintetében e rendelet további műszaki feltételeit is alkalmazni kell.”

Ritkán fordul elő - többnyire nem európai piacra gyártott járművek esetében -, hogy egy-egy jármű tompított fényszórója nem rendelkezik jóváhagyással, de ennek ellenére szabályos európai aszimmetrikus jelleggel világít. Egyedi forgalomba helyezés esetén kérelmezhető az MR. 44.§ (1) bekezdése szerinti engedély. Ez az engedély nem kötődik a kérelmező személyéhez és ezáltal állandó érvényű a járműre vonatkozóan.

„44. § (1) A járműre csak jóváhagyási jellel ellátott tompított fényszórót szabad felszerelni. A jármű egyedi forgalomba helyezésére engedélyezése során a tompított fényszóró által biztosított megvilágítási kép vizsgálata alapján - e rendelkezés alól - az NKH Közép-magyarországi Regionális Igazgatósága felmentést adhat.”

A jogszabályban nevezett engedélyező pontosan: a Nemzeti Közlekedési Hatóság (NKH) Kiemelt Ügyek Igazgatósága (KÜI)

A világító és fényjelző berendezések átalakítására ma már sajnos számos lehetőség kínálkozik a különböző autóboltok gazdag árú választékából.

Ezen árucikkek alkalmazása általában a szabálytalanság egyidejű megvalósítását is jelenti.

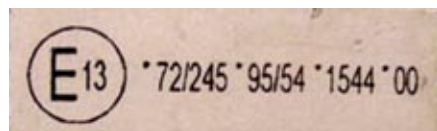
Előírásoknak nem megfelelő termékek

Néhány a nagyobb gyakorisággal használt cikkek közül. Az első helyzetjelző lámpában alkalmazott szintelen (fehér) izzókat

helyettesítő, jóváhagyási jellel nem rendelkező, kimondottan kék színű izzó, vagy a W5W jelű izzó fejkialakításával azonos fejkialakítású, szintén jóváhagyási jellel nem rendelkező, kék színnel világító LED az alábbi képek szerint.

Ismeretesek a szintén népszerű, különböző színű neonok közvetlenül, vagy közvetve látható színekibocsátással (pl.: kék, zöld, piros) a jármű belső terében elhelyezve. Továbbá a járművön kívül, többnyire a fenéklemezre szerelve.

A fenti „jóváhagyási jel” mely alakilag és tartalmilag egyaránt hibás, egy neonra ragasztott címkén található. A jelsorban egyesek találhatók az ENSZ-EGB és az EK jóváhagyási jelcsoportok egyes elemei.

(Cikkünket a xenon lámpák utólagos beszerelésének és a fényszóró xenon üzeművé történő átalakításának kérdéseivel folytatjuk)

GÁL ISTVÁN